

Jačanje obrazovanja
za globalno građanstvo
digitalnim
pripovijedanjem

Informativna brošura za donositelje politika
o obrazovanju za globalno građanstvo (ogg)

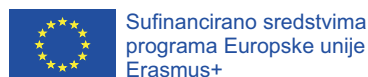
www.brights-project.eu

Akronim projekta	BRIGHTS
Naziv projekta	Jačanje obrazovanja za globalno građanstvo digitalnim pripovijedanjem
Radni paket	WP6 Diseminacija i iskorištavanje rezultata projekta
Naziv dokumenta	Informativna brošura za donositelje politika o obrazovanju za globalno građanstvo (OGG)
Razina diseminacije	Javno
Verzija	2.0
Datum izdavanja	24. kolovoza 2017.
Ključne riječi	Obrazovanje za globalno građanstvo (OGG), digitalno pripovijedanje (DP), socijalna inkluzija
Sažetak	Ovaj dokument za cilj ima omogućiti donositeljima politika stjecanje potrebnog znanja o važnosti obrazovanja za globalno građanstvo (OGG) koje ono može imati u suvremenom društvu te vještina potrebnih za njegovu primjenu u različitim kontekstima.
Izradio	ALL DIGITAL (ranije poznata kao Telecentre-Europe AISBL)
Broj projekta	580256-EPP-1-2016-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN
Broj ugovora	2016-2790 / 001 – 001
Internet stranica	www.brights-project.eu

Ova publikacija je dostupna pod licencom **Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License**
CC BY-NC-SA 4.0)

Dizajnirao: Maks vzw

Ova publikacija je izrađena uz financijsku potporu Europske komisije. Komisija ni na koji način ne podupire stavove autora izražene u publikaciji. Europska komisija se ni na koji način ne može smatrati odgovornom za informacije i stavove sadržane u ovoj publikaciji.

Sadržaj

Sažetak	4
1. Što je obrazovanje za globalno građanstvo?	5
1.1. Prednosti obrazovanja za globalno građanstvo	7
1.2. Digitalno pripovijedanje – inovativni pristup OGG-u	8
2. Okvir javnih politika i smjernice obrazovanja za globalno građanstvo	11
3. Dobre prakse u obrazovanju za globalno građanstvo	18
4. Naš doprinos: projekt BRIGHTS	24
5. Zaključci: glavne poruke donositeljima politika	27
6. Popis izvora	30
Web stranice	34

Sažetak

Cilj ove informativne brošure je pružiti donositeljima odluka sve potrebne informacije o ulozi obrazovanja za globalno građanstvo (OGG) u suvremenom društvu. U ovom dokumentu je sažet OGG, njegova načela, mogućnosti i prednosti te su prikazani najbolji slučajevi njegove primjene. Svrha ove brošure je uvjeriti donositelje politika da usvoje OGG u obrazovne kurikulume. Također, ova brošura prikazuje metodu digitalnog pripovijedanja i njezine prednosti kao alata kojim se OGG može učinkovitije poučavati

1. Što je obrazovanje za globalno građanstvo?

Suvremeno obrazovanje mora pružati mogućnost i kompetencije kojima učenici mogu promišljati i dijeliti svoje poglede, kao i vlastitu ulogu u globaliziranom društvu. Također, ono mora omogućiti razumijevanje i raspravu o složenim vezama koje proizlaze iz svakodnevnih društvenih, ekoloških, političkih ili gospodarskih pitanja te stvaraju nove načine razmišljanja i ponašanja.

Obrazovanje za globalno građanstvo (OGG) se razvilo u Europi, i izvan nje, kako bi dalo odgovor na potrebu suočavanja s nekim općim ili svakodnevnim izazovima. Ti izazovi, između ostalog, uključuju promjenjive međunarodne društvene i političke situacije, globalizaciju gospodarstva, informacija i transporta, povećanu migraciju stanovništva, prisustvo multikulturalizma u društvu, ekonomske krize te izazove povezane s klimatskim promjenama.

Može se reći da OGG koristi koncepte, metodologije i teorije koje se već primjenjuju u različitim područjima i predmetima, među kojima su obrazovanje o ljudskim pravima, miru, održivom razvoju te interkulturalno obrazovanje (UNESCO 2014.). OGG obogaćuje koncepte i sadržaje svih predmeta i područja obrazovanja vezanih uz globalni razvoj na način da proširuje njihove dimenzije. OGG koristi multidisciplinarnost i nekoliko pedagoških koncepata na način koji vodi učenike prema putu ka globalnom građanstvu.

UNESCO je odredio OGG jednim od ključnih obrazovnih ciljeva od 2014. do 2021. godine. U UNESCO-voj publikaciji „*Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the 21st century*“, OGG se definira kao „paradigma za oblikovanje koja zaokružuje način na koji obrazovanje može razviti znanja, vještine, vrijednosti i stavove koji su potrebni učenicima kako bi izgradili pošteniji, mirniji i održiviji svijet te napredovali kao globalni građani u 21. stoljeću“ (UNESCO, 2014.).

OGG se ne bavi samo globalnim temama, globalnim problemima i zajedničkim pronalaženjem rješenja. On se bavi i zamišljanjem zajedničke budućnosti s boljim životnim uvjetima za sve, spajajući lokalne i globalne perspektive te načinom kako tu viziju učiniti stvarnom i mogućom, počevši od vlastite pozicije u svijetu. Temelji se na općim vrijednostima ljudskih prava, demokracije, nediskriminacije i raznovrsnosti. OGG poučava o tome kako građani mogu djelovati u cilju promicanja bolje budućnosti za svijet kroz teme poput **mira i ljudskih prava, interkulturalnog razumijevanja, građanskog odgoja**, poštovanja **raznolikosti** te **tolerancije** i **uključivosti**. UNESCO je naveo opće shvaćanje OGG-a kao „osjećaja pripadnosti široj zajednici, izvan nacionalnih granica, koji naglašava našu zajedničku humanost te se oslanja na međusobnu povezanost između ljudi kao i između lokalnog i globalnog“ (UNESCO, 2017.).

Kako bi odgovorile na navedene izazove, različite zemlje su usvojile različite prakse i metode vezane uz OGG. Holistički pristupi OGG-u zahtijevaju formalne i neformalne pristupe, nastavne i izvannastavne aktivnosti te uobičajene i neuobičajene načine sudjelovanja. U formalnom okruženju OGG se može ponuditi kao zaseban nastavni predmet ili integriran u postojeći nastavni predmet (poput građanskog odgoja, društvenih studija, studija o okolišu, geografije, kulture, itd.). Neke od novijih metoda sudjelovanja u OGG-u uključuju korištenje IKT, društvenih medija te inicijativa mladih koje uključuju širok raspon pristupa (UNESCO, 2014.).

Organizacija Oxfam GB osmislila je kurikulum za obrazovanje za globalno građanstvo usredotočen na aktivnu ulogu globalnih građana. Kurikulum, koji je ažuriran 2015. i objavljen pod nazivom „**Education for Global Citizenship, a Guide for schools**“, uključuje sljedeći opis obrazovanja za globalno građanstvo: „Obrazovanje za globalno građanstvo je okvir kojim se učenike osposobljava za kritičko i aktivno suočavanje sa životnim izazovima i prilikama u međuovisnom svijetu koji se brzo mijenja. Ono je transformativno te razvija znanja, razumijevanje, vještine, vrijednosti i stavove koje učenici trebaju kako bi u potpunosti sudjelovali u globaliziranom društvu i gospodarstvu te kako bi osigurali pravedniji, sigurniji i održiviji svijet od onoga kojeg su naslijedili“ (Oxfam, 2015.). U organizaciji Oxfam vjeruju da su učenja, razmišljanja i djela mladih ljudi ključna za ostvarivanje te pravednije, sigurnije i održivije globalne budućnosti.

Stoga bi, uz rigorozan razvoj globalnog razumijevanja i različitih gledišta, obrazovanje za globalno građanstvo trebalo uključivati mogućnost da mladi ljudi razvijaju svoje vještine kao agenti promjene te kritički promišljaju tu ulogu (Oxfam, 2015.).

1.1. Prednosti obrazovanja za globalno građanstvo

Obrazovanje za globalno građanstvo (OGG) zagovara model globalnog građanstva koji se temelji na potpunom prepoznavanju ljudskog dostojanstva te aktivnom angažmanu s ciljem stvaranja pravednijeg i održivijeg svijeta.

OGG omogućuje učenicima svake dobi, a naročito mladima, aktivno preuzimanje odgovornosti za globalne probleme na način da im pruži odgovarajuća znanja, vještine i stavove poput sposobnosti prilagođavanja multikulturalnom svijetu te provođenja promjena u načinu života, uzimajući u obzir ograničene svjetske resurse te sposobnosti sudjelovanja u političkim debatama formiranjem i obrazlaganjem vlastitog mišljenja. Oni usvajaju i razvijaju socijalne, građanske i interkulturalne kompetencije kao i kritičko razmišljanje i sposobnost razrješavanja sukoba te ih se osnažuje kako bi se ponašali kao socijalno osviješteni građani. OGG učenicima pruža potrebne vještine kako bi se suočili s predstojećim izazovima i prilikama u globaliziranom svijetu te kako bi sebe vidjeli kao dio raznolikog svijeta. Također, istražuju i svoja uvjerenja te sustave vrijednosti, pritom učeći kako osobna i društvena uvjerenja i vrijednosti utječu na njihov pogled na svijet (UNESCO, 2014.). Otkrivanjem svojeg identiteta te prihvaćanjem raznolikosti, mladi su manje skloni suočavanju s društvenim izopćenjem te izopćavanju drugih.

OGG je put koji omogućuje rasprave o globalnim društvenim pitanjima. Ono stvara siguran prostor za istraživanje i raspravljanje o kontroverznim globalnim pitanjima te pomaže **mladima** u razvijanju razumijevanja o globalnim temama, primjerice, upravnim strukturama, političkim i društvenim sustavima,

povijesti, gospodarstvu te prepoznavanju međusobne povezanosti lokalnih, nacionalnih i globalnih problema. Kroz OGG, i **nastavnici** mogu razviti bolje razumijevanje koncepta globalnog građanstva te unaprijediti nastavne prakse kako bi učenike zainteresirali za rasprave vezane uz globalna pitanja.

1.2. Digitalno pripovijedanje – inovativni pristup OGG-u

Digitalno pripovijedanje (DP) je u svojoj srži praksa koja koristi računalne alate kako bi ispričala priče.

Jedan od najistaknutijih pionira ovog područja je Joe Lambert, suosnivač Centra za digitalno pripovijedanje (**CDP**, Centre for Digital Storytelling - CDS), neprofitne, društvene umjetničke organizacije u Berkeley-u, California. CDP pomaže mladima i odraslima u stvaranju i dijeljenju osobnih pripovijesti kombinacijom smislenog pisanja i digitalnih alata još od ranih 1990-ih.

DP je jedan inovativan pedagoški pristup koji zaokuplja učenike u dubokom i smislenom učenju te je dokazano djelotvoran, naročito mladima, kao učinkovit alat koji obuhvaća **kreativnost, digitalnu pismenost te kritičko razmišljanje** (Smeda i sur., 2014.). U digitalnoj priči, autor govori o svojoj osobnoj

priči ili izražava osobna stajališta o određenoj temi, autor stvara priču na digitalnom mediju koristeći slike, zvukove, glazbu, tekst i glas. Na ovaj način, autor se izražava i dijeli dio sebe s ostalima (Robin, 2008.). Koristeći digitalno pripovijedanje, učenici postaju stvaraoci i glumci vlastite priče. DP je jednostavan i pristupačan način pripovijedanja priče kratkim filmom, bez potrebe za opsežnim tehničkim znanjem ili vještinama.

Ova tehniku se može koristiti za sve vrste tema i priča: životne priče; priče o drugim ljudima (veoma pogodno za međugeneracijske i interkulturalne projekte; priče o migraciji, nematerijalnom naslijeđu, itd.); specifične teme (demokracija, anti-rasizam, građanstvo), itd. Ova metodologija može se koristiti u obrazovanju, radu s mladima i

obrazovanju odraslih. Zbog njene jednostavnosti, može se koristiti i kako bi se jezičnim vještinama poučilo osobe koje uče strani jezik. Stvaranje digitalnih priča je veoma praktično za rad s osobama s poteškoćama: kako bi se potaknula interakcija unutar grupe, osnažilo sudionike, potaknulo sudjelovanje, „naučilo kako učiti“ te kako bi se pospješile digitalne, kreativne i socijalne vještine. Pri stvaranju digitalne priče, stvaraoci uzimaju svoj život natrag u svoje ruke na pozitivan način te stvaraju pozitivniju sliku o sebi i stječu više samopouzdanja.

DP je posebice koristan u poučavanju obrazovanja za globalno građanstvo (OGG) te širenju konceptata globalnog građanstva među mladima u digitalnom društvu. Korištenje digitalnih alata pomaže mladima da razviju digitalne i društvene vještine, kritičko razmišljanje i kreativnost unutar neformalnog okvira. Nadalje, „transformacija“ iskustva u priču, a zatim u slike, stvara odgovornost prema tome što, kako i zašto će kasnije biti prikazano te se ovakvim procesom komuniciranja nečije priče razvija kritički duh. Mladi su danas dio društvenih mreža putem kojih vrše interakciju sa svojim vršnjacima. Više nego ikada prije, izražavaju se i dijele svoja iskustva putem fotografija ili videa na raznim društvenim platformama, poput Facebook-a, Instagram-a, Snapchat-a i drugih. Alati za DP bliži su načinu života mladih te su atraktivniji i interaktivniji od klasičnih metoda poučavanja.

Digitalno pripovijedanje je sredstvo koje omogućuje mladima da izraze i razumiju svoj identitet, može im pomoći da promišljaju o vlastitim osjećajima te da se izraze. Usmjeravanje i pričanje vlastite priče je čin osnaživanja koji omogućuje mladima da odrede svoj identitet, odnosno da ispričaju svoju jedinstvenu priču. Stvaranjem digitalne priče, može se čuti glas mlade osobe, kao i stvarnost svake osobe ili društvene skupine, što je veoma osnažujuće za skupine za koje postoji rizik od marginalizacije.

Sve u svemu, DP ima mnoge prednosti i zadovoljava potrebe OGG-a. Uporaba DP-a u OGG-u daje rješenje na mnoge potrebe i stilove učenja te pomaže mladima kako bi surađivali, izrazili se, prihvatili kreativnost i kritičko razmišljanje te istovremeno pospješili svoje digitalne kompetencije (Robin, 2008.).

Proces stvaranja digitalne priče pruža neposredno istraživačko učenje, suradničku društvenu interakciju te aktivno igranje uloga koje prelazi tradicionalno okruženje u učionici. To je spoj transformativnog učenja i učenja temeljenog na mjestu s različitim dimenzijama: psihološka (promjene u shvaćanju sebe), kognitivna (revizija sustava vjerovanja) te bihevioralna (promjene u načinu života). Naglasak, međutim, nije na racionalnom pristupu, nego na promišljanju putem vizualnog pripovijedanja. Najmoćniji aspekt tog procesa je dijeljenje priča sa širom publikom. To omogućava publici, koja može biti društvo ili obitelji mladih ljudi, da vidi drugu stranu identiteta koju su projicirali na mlade. Prilikom slušanja digitalnih priča, publika može razmišljati o vlastitim predrasudama. Stoga je promocija priča osnovni dio ovog pristupa te se može poduprijeti korištenjem društvenih medija.

U ovoj metodologiji, pripovjedači ili glumci ostaju vlasnici svoje priče i sami odabiru što i kako žele ispričati uz vodstvo svojih trenera. Digitalni pripovjedači i tehnički razvijaju priču te na taj način pospješuju svoje lingvističke sposobnosti, kao i vještine digitalne i medijske pismenosti. Uče o novim načinima samoizražavanja što je važan čimbenik u jačanju sebe.

2. Okvir javnih politika i smjernice obrazovanja za globalno građanstvo

Kao što je ranije spomenuto, obrazovanje za globalno građanstvo je relativno nov pojam te zato postoji nekoliko definicija globalnog obrazovanja ili obrazovanja za demokratsko građanstvo. Unatoč tome, te definicije mogu pomoći u identificiranju ključnih karakteristika OGG-a.

Važnost OGG je prepoznata u nekoliko međunarodnih dokumenata koji se nadovezuju na razvoj koncepta globalnog ili građanskog obrazovanja. Mnoge vlade su već prepoznale potrebu za integracijom ovog koncepta u svoje obrazovne sustave. Ovdje se mogu pronaći kratki opisi važnih dokumenata i inicijativa javnih politika koji su povezani s obrazovanjem za globalno građanstvo:

- ***Bijela knjiga Vijeća Europe o međukulturnom dijalogu*** (lipanj 2008.). Ova pisana izjava po prvi puta ističe da interkulturalni pristup omogućava prevenciju etičkih, religijskih, lingvističkih i kulturalnih razlika te omogućuje suočavanje s problemima različitosti i identiteta na konstruktivan i demokratski način. Stvaranje europskog identiteta bi se trebalo temeljiti na zajedničkim osnovnim vrijednostima, poštovanju prema zajedničkom naslijeđu i jednakosti, kao i kulturalnoj raznolikosti.
- ***Povelja Vijeća Europe o obrazovanju za demokratsko građansko i ljudska prava*** (svibanj 2010.). Ona naglašava da su obrazovanje za demokratsko građanstvo i obrazovanje o ljudskim pravima međusobno povezani. Obrazovanje za demokratsko građanstvo je povezano s demokratskim pravima i odgovornostima te aktivnim sudjelovanjem građana u društvu, dok je obrazovanje o ljudskim pravima vezano uz ljudska prava i temeljne slobode.

- Istraživanje Eurydice o **Građanskom odgoju i obrazovanju u Europi** (2012.) te letak o **Promoviranju građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, tolerancije te nediskriminacije putem obrazovanja** (2015.). Istraživanje obuhvaća javne politike i mjere vezane uz građanski odgoj i obrazovanje koje europske države provode. Rezultati istraživanja pokazuju da su politički prioriteti vlada potaknuti uključivanje učenika u upravljanje školom, kao i u društveni i politički život. Istraživanje uključuje pregled trenutnih događanja unutar pet područja: (1) ciljevi i organizacija kurikuluma, (2) sudjelovanje učenika i roditelja u školama, (3) kultura škole i sudjelovanje učenika u društvu, (4) procjenjivanje i evaluacija te (5) podrška učiteljima i ravnateljima. Uz to, letak predstavlja razvoj javnih politika povezanih s ciljevima Pariške deklaracije koju su vlade nedavno inicirale. Letak obuhvaća 28 zemalja članica EU zajedno s članicama Eurydice mreže. Mreža Eurydice će započeti novo istraživanje koje će prikazati pregled strukture, sadržaja te prakse građanskog odgoja i obrazovanja u svim zemljama članicama (2017.).
- UNESCO-vo izvješće **“Obrazovanje za globalno građanstvo: priprema učenika za izazove 21. stoljeća”** (2014.). Cilj ovog izvješća je unaprijediti razumijevanje OGG-a te njegove implikacije za obrazovni sadržaj, pedagogiju i praksu. Ono teži pružiti zajedničke poglede i razjasniti neke od osporavanih aspekata OGG-a. Nadalje, izvješće pruža smjernice o tome kako pretočiti OGG u praksu, pružajući primjere dobrih praksi te postojećih pristupa OGG-u u različitim okruženjima.
- UNESCO-va publikacija **“Obrazovanje za globalno građanstvo: teme i obrazovni ciljevi”** (2015.). Ova publikacija je prva UNESCO-va pedagoška smjernica o OGG-u. Ona je rezultat opsežnog procesa istraživanja i konzultacija sa stručnjacima iz . različitih područja svijeta. Predstavlja prijedloge za prenošenje koncepta OGG-a u praktične i dobro određene teme i obrazovne ciljeve na način koji omogućava prilagodbu lokalnim kontekstima.

- **Pariška deklaracija**, Deklaracija o promicanju građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, tolerancije i nediskriminacije putem obrazovanja (ožujak 2015.). Pariška deklaracija je usvojena od strane ministara obrazovanja zemalja članica EU 17. ožujka 2015. kao odgovor na terorističke napade u siječnju 2015. Ona promovira inkluziju i temeljne vrijednosti te naglašava da „osnovni cilj obrazovanja nije samo razvijati znanje, vještine, kompetencije i stavove te usaditi temeljne vrijednosti, nego i pomoći mladima, kroz blisku suradnju s roditeljima i obiteljima, da postanu aktivni, odgovorni, otvoreni članovi društva.“. Deklaracija utvrđuje popis ciljeva koji bi se trebali ostvariti na nacionalnoj i lokalnoj razini, pritom ističući četiri sveobuhvatna prioriteta za suradnju na EU razini:

1. Osigurati da djeca i mladi steknu društvene, građanske i interkulturalne kompetencije, promovirajući demokratske vrijednosti i temeljna prava, socijalnu inkluziju te nediskriminaciju, kao i aktivno građanstvo;
2. Unaprjeđivanje kritičkog razmišljanja i medijske pismenosti, osobito kod korištenja Interneta i društvenih medija, s ciljem razvijanja otpornosti na sve oblike diskriminacije i indoktrinacije;
3. Pružanje obrazovanja djeci i mladima u nepovoljnom položaju, osiguravanjem obrazovnih sustava koji su prilagođeni njihovim potrebama;
4. Promoviranje interkulturalne razmjene kroz sve oblike učenja u skladu s ostalim relevantnim javnim politikama i suradnji s dionicima.

Nastavak deklaracije je prioritet država članica i Europske komisije u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih. Stoga je Komisija pokrenula niz konkretnih mjera u 2016. i 2017., kao što je odluka o stavljanju socijalne inkluzije kao prioriteta EU programa za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport Erasmus+.

- UNESCO-va **Agenda o obrazovanju 2030** (svibanj 2015.) koja se odnosi na globalno obvezivanje UNESCO-vom pokretu „Obrazovanje za sve“ te je suštinski **dio Agende za održivi razvoj 2030**. Jedan od koraka prema ostvarivanju Agende je Obrazovanje 2030: Deklaracija i okvir za djelovanje iz Incheon-a koja predstavlja način na koji će države surađivati s UNESCO-m i ostalim globalnim partnerima kako bi pretočile obaveze u djelo. Agenda o obrazovanju 2030 naglašava važnost stjecanja vještina, građanskog odgoja i obrazovanja, pravičnosti, rodne ravnopravnosti te, općenito, teži tome da osigura kvalitetne ishode učenja svima.
- Vodič UNESCO-a „**Prevenција nasilnog ekstremizma kroz obrazovanje: vodič za donositelje politika**“ (2017.). Ovaj vodič će pomoći donositeljima politika da preveniraju djelovanja nasilnih ekstremista u obrazovanju. Usporedno s tim, „**Vodič za učitelje o prevenciji nasilnog ekstremizma**“ (2016.) opisuje aktivnosti koje učitelji mogu poduzeti u školama kako bi se suočili s izazovima koje predstavlja nasilni ekstremizam.

Oxfam GB je stvorio drukčije **Smjernice o globalnom građanstvu** koje su namijenjene učiteljima svih predmeta te svim dobnim skupinama. Ove smjernice uvode ključne elemente Oxfam-ova Kurikuluma za globalno građanstvo, a pružaju i studije slučaja koje ocrtavaju najbolje prakse u učionici, aktivnosti koje se mogu prilagoditi za korištenje u mnogim područjima kurikuluma te resurse za daljnje proučavanje. Ovdje su neki od primjera:

- **Obrazovanje za globalno građanstvo, Vodič za škole** (2015.). Ovaj vodič naglašava važnost Obrazovanja za globalno građanstvo te na koji način ono utječe na osobnosti učenika. Uz to, uključuje mišljenja edukatora iz cijelog svijeta te prikazuje nekoliko studija slučajeva o uvođenju vodiča u školama.
- **Globalno građanstvo u učionici: Vodič za učitelje** (2015.). Cilj ovog vodiča je pomoći učiteljima razviti koncept globalnog građanstva. Uključuje praktične ideje, alate i smjernice kako bi se globalno građanstvo moglo razvijati unutar učionice.

- **Matematika i globalno građanstvo** (2015.). Ovim vodičem se nastoji pomoći učiteljima da razviju poveznice između matematike i konteksta svakodnevnog života. Učitelji koriste radoznalost učenika kako bi ih motivirali da koriste matematiku u istraživanju ideja i uzoraka u svijetu. Učenicima ovaj proces učenja može koristiti na više načina, npr. učenici mogu naučiti analizirati statističke podatke kojima su svakodnevno izloženi, razviti razumijevanje prema drugim ljudima te se povezati lokalno i globalno.
- **Engleski jezik i globalno građanstvo** (2015.). Ovaj vodič pruža učiteljima praktične ideje kako bi spojili nastavu engleskog jezika s globalnim građanstvom. Pristup globalnog građanstva engleskom jeziku razvija kod učenika poštovanje raznolikosti i razumijevanje problema diljem svijeta.
- **Znanost i globalno građanstvo** (2015.). U ovom vodiču pružaju se praktične ideje za pristup globalnog građanstva znanosti: kako znanost može unaprijediti i riješiti globalna pitanja poput stvaranja hranjive hrane ili obilnih zaliha pitke vode svima, itd. Kroz pristup globalnog građanstva, učenici uče o tome kako stvarati poveznice između globalnih i lokalnih problema, kao i kako razmišljati kritički te poduzeti korake kako bi pokušali riješiti probleme diljem svijeta.

Tablica 1. Pregled smjernica i inicijativa javnih politika OGG-a

Dokument	Godina	Organizacija	Gljučni aspekti
Bijela knjiga o međukulturnom dijalogu „Živimo zajedno jednaki u dostojanstvu“	2008.	Vijeće Europe	Prednosti interkulturalnog pristupa.
Povelja Vijeća Europe o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava	2010.	Vijeće Europe	Obrazovanje za demokratsko građanstvo i obrazovanje o ljudskim pravima su međusobno povezani i međusobno se podupiru.
Građanski odgoj i obrazovanje u Europi	2012.	Europska komisija, EACEA, Eurydice	Obuhvaća politike i mjere povezane s građanskim odgojem i obrazovanjem kojeg provode europske zemlje.
Obrazovanje za globalno građanstvo: Pripremanje učenika za izazove 21. stoljeća	2014.	UNESCO	U ovom ogleđnom radu se opisuju i tradicionalni i novi pogledi na OGG.
Obrazovanje za globalno građanstvo: teme i obrazovni ciljevi	2015.	UNESCO	Resursi za planiranje, osmišljavanje i provođenje obrazovanja za globalno građanstvo u formalnim i neformalnim obrazovnim sektorima.
Promoviranje građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, tolerancije te nediskriminacije putem obrazovanja: Pregled razvoja javnih politika o obrazovanju u Europi slijedeći Parišku deklaraciju 17. ožujka 2015.	2015.	Europska komisija, EACEA, Eurydice	Predstavlja događanja u domeni javnih politika vezanih uz ciljeve Pariške deklaracije koje su vlade nedavno inicirale.
Pariška Deklaracija „Deklaracija o promicanju građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, tolerancije i nediskriminacije putem obrazovanja“	2015.	Ministri obrazovanja, zemalja članica EU	Promovira inkluziju i temeljne vrijednosti te utvrđuje popis ciljeva koji bi se trebali ostvariti na nacionalnoj i lokalnoj razini ističući četiri sveobuhvatna prioriteta za suradnju na razini EU.

Agenda o obrazovanju 2030	2015.	UNESCO	Naglašava važnost stjecanja vještina, građanskog odgoja i obrazovanja, pravičnosti te rodne ravnopravnosti.
OXFAM-ov vodič o globalnom građanstvu: Matematika i globalno građanstvo	2015.	OXFAM	Vodič za učitelje o tome kako razviti poveznice između konteksta svakodnevnog života i matematike.
OXFAM-ov vodič o globalnom građanstvu: Engleski jezik i globalno građanstvo	2015.	OXFAM	Pruža praktične ideje učiteljima o tome kako spojiti nastavu engleskog jezika s temom globalnog građanstva.
OXFAM-ov vodič o globalnom građanstvu: Vodič za škole	2015.	OXFAM	Naglašava važnost obrazovanja za globalno građanstvo te kako ono utječe na osobnosti učenika.
OXFAM-ov vodič o globalnom građanstvu: Vodič za učitelje	2015.	OXFAM	Pomaže učiteljima da razviju koncept globalnog građanstva.
OXFAM-ov vodič o globalnom građanstvu: Znanost i globalno građanstvo	2015.	OXFAM	Praktične ideje za pristup globalnog građanstva znanosti.
„Vodič za učitelje o prevenciji nasilnog ekstremizma“	2016	UNESCO	Opisuje aktivnosti koje se mogu poduzeti u školama kako bi se učitelji mogli suočiti s izazovima koje predstavlja nasilni ekstremizam.
„Prevencija nasilnog ekstremizma kroz obrazovanje: vodič za donositelje politika“	2017	UNESCO	Pomaže donositeljima politika unutar ministarstava obrazovanja da planiraju i provode učinkovite mjere kako bi osigurali relevantan, inkluzivan, nepristran i kvalitetan odgoj i obrazovanje.

3. Dobre prakse u obrazovanju za globalno građanstvo

Važnost obrazovanja za globalno građanstvo se odražava u činjenici da se provelo nekoliko projekata i inicijativa o ovom konceptu u formalnom i neformalnom obrazovanju u nekolicini država. Neki od primjera su ispod opisani.

Odabrane inicijative i projekti uvode korištenje OGG-a kako bi se suočili s raznim globalnim pitanjima, poput radikalizacije, demokracije, multikulturalnosti i društvenog razumijevanja. Štoviše, predstavljaju se inicijative i projekti iz europskih, ali i drugih zemalja kako bi se naglasio opseg i dinamika OGG-a diljem svijeta.

Odabrane inicijative također predstavljaju različite načine za jačanje i promoviranje OGG-a. Na primjer, jačanje sposobnosti učitelja izradom brošure. Naposljetku, prikazane su dobre prakse iz formalnog i neformalnog obrazovanja kako bi se oslikala važnost OGG-a za oba.

FORMALNO OBRAZOVANJE

- **Projekt RIGHTS** (2011.). Projekt "RIGHTS – Promoviranje obrazovanja za globalno građanstvo kroz digitalno pripovijedanje" je bio dvogodišnji (2011. – 2013.) Comenius projekt sufinanciran programom EU za cjeloživotno učenje. RIGHTS je proizveo didaktičku metodologiju za obrazovanje za globalno građanstvo temeljeno na digitalnom pripovijedanju te tečaj e-učenja usmjeren na srednjoškolske profesore i učenike. Tečaj je uspješno proveden u sedam zemalja (Italija, Bugarska, Španjolska, Portugal, Turska, Švicarska i Norveška) te je omogućio i učenicima i učiteljima srednjih škola da pristupe OGG-u na kreativan i interaktivan način te pritom razviju ključne transverzne kompetencije poput digitalnih, društvenih i građanskih kompetencija i interkulturalnu svijest.
- **Putovnica za demokraciju: podrška učiteljima za aktivno građanstvo (Travel pass to democracy: supporting teachers for active citizenship)** (2013.). Ovo je projekt Europske komisije koji je proveden u Hrvatskoj, Mađarskoj, Crnoj Gori i Rumunjskoj. Cilj projekta bio je identificirati i podići svijest o konceptima građanstva i ljudskih prava te kako se prema njima odnosi obrazovanje, kao i povećati kompetencije učitelja povezane uz građanstvo i ljudska prava.
- **Kenijske nacionalne inicijative za suočavanje s radikalizacijom mladih u obrazovnim institucijama.** Kenijsko Ministarstvo obrazovanja, znanosti i tehnologije je 2014. predstavilo nacionalnu strategiju o tome kako se nositi s problemom nasilnog ekstremizma i radikalizacije u školama, nazvanu „Inicijative za rješavanje pitanja radikalizacije mladih u obrazovnim

institucijama republike Kenije". Jedna od mjera u strategiji bila je stvoriti okruženja u školama koja su prilagođena djeci te se usredotočiti na interese i blagostanje učenika. Ova strategija naglašava važnost poticanja učenika na bavljenje aktivnostima poput sporta ili umjetnosti. Ona uključuje načine za prevenciju nasilnog ekstremizma poput, primjerice, uključivanja „Prevencije nasilnog ekstremizma putem obrazovanja (PVE-E)” u kurikulumu i školske programe te ohrabrivanje participacije učenika putem procesa učeničkog upravljanja ili vršnjačkog učenja.

- **Školski mehanizam za prijavljivanje i protokol prevencije radikalizacije mladih** (2016.). Ovo je brošura (na francuskom jeziku) koju je izdalo Francusko ministarstvo obrazovanja te je namijenjeno ravnateljima obrazovnih ustanova i nastavnom osoblju. Uključuje informacije o sustavu prijavljivanja (kako prijaviti slučajeve radikalizacije koji mogu dovesti do nasilja), o značenju radikalizacije i znakovima upozorenja, kao i slučajevima ili pravnom okviru ovog sustava prijavljivanja.

NEFORMALNO OBRAZOVANJE

- **Svjetski forumi mladih o naslijeđu (World Heritage Youth Forums), Volonterske inicijative Svjetsko naslijeđe (World Heritage Volunteer Initiatives - WHV) i online alat Svjetsko naslijeđe u rukama mladih.** UNESCO je stvorio Svjetske forume mladih o naslijeđu kako bi promovirao interkulturalni dijalog i suradnju među mladima te razvio njihovo razumijevanje kulturne raznolikosti. Prvi forum se održao u Bergenu u Norveškoj 1955. i od tada su održana više od 34 međunarodna, regionalna i nacionalna foruma mladih diljem svijeta. Također, UNESCO predvodi i Volonterske inicijative Svjetsko naslijeđe (WHV), koja uključuje mlade i organizacije za mlade. Ova inicijativa ima cilj promovirati kulturno naslijeđe i naslijeđe očuvanja, te razumijevanje među mladima. Od 2008. godine projekt je proveden u 46 zemalja diljem svijeta te broji 3500 volontera.

Naposljetku, UNESCO je razvio dva online alata: „Svjetsko naslijeđe u rukama mladih” iz 1998., kojemu je cilj upoznati mlade s lokalnim, nacionalnim i svjetskim naslijeđem i poviješću, kao i njihovom osobnom i drugim kulturama; te „alat raznolikosti za mlade” (igra kreativnosti), kreativan alat „igru” za nastavnike koji naglašava važnost kreativnosti te istovremeno uključuje kulturni kontekst u školske kurikulume.

- **Unite4Heritage kampanja** (2015.). Ovu kampanju je pokrenuo UNESCO u ožujku 2015. Uspjela je doprijeti do građana i podignuti svijest o potrebi za slavljenjem i razumijevanjem različitosti i kulturnog naslijeđa te predstavila alternativni „glas” protiv ekstremističke propagande. Kampanja naglašava važnost unaprjeđenja znanja svih ljudi, a naročito mladih, o različitim kulturama, istovremeno razvijajući nove narative kako bi se borilo protiv širenja poruka mržnje i namjernog uništavanja kulturnog naslijeđa. Kampanja je naglasila važnost korištenja digitalnih tehnologija i Interneta kao moćnih alata u borbi protiv radikalizacije kroz kulturu.
- **Kampanja o globalnom građanstvu: Djela govore više od riječi** (2017.). Kako bi se stvorio još veći utjecaj i potaknulo organizacije Mladi za razumijevanje (Youth for Understanding - YFU) da praktično provode obrazovanje za globalno građanstvo i počnu ga više uključivati u svoj rad, EEE-YFU (krovna organizacija za nacionalne YFU organizacije u Europi) pokreće kampanju o globalnom građanstvu. Aktivnosti će se održati u jesen 2017., između listopada i prosinca 2017. u najmanje 10 različitih država. Kampanju financijski podržava Europska zaklada za mlade Vijeća Europe.

Tablica 2. Pregled dobrih praksi

Inicijativa	Godina	Organizacija	Ključni aspekti
Projekt RIGHTS	2011.	Koordinator: Università degli Studi "Guglielmo Marconi". Sufinancirala EK	Stvorena je didaktička metodologija za OGG temeljena na digitalnom pripovijedanju i e-learning tečaj usmjeren na učitelje i učenike srednjih škola.
Putovnica u demokraciju: potpora učiteljima u pripremi učenika za aktivno građanstvo	2013.	Vijeće Europe	Ima cilj identificirati i podići svijest o konceptima građanstva i ljudskih prava te kako su oni zastupljeni u obrazovanju.
Kenijske nacionalne inicijative za suočavanje s radikalizacijom mladih u obrazovnim ustanovama	2014.	Kenijsko Ministarstvo obrazovanja, znanosti i tehnologije	Nacionalna strategija koja ima cilj nositi se s problemom nasilnog ekstremizma i radikalizacije u školama.
Školski mehanizam prijavlivanja i protokol prevencije radikalizacije mladih	2016.	Francusko ministarstvo obrazovanja, višeg obrazovanja i istraživanja	Brošura za ravnatelje i nastavno osoblje obrazovnih ustanova.
Svjetski forumi mladih o naslijeđu (World Heritage Youth Forums)	Od 1995.	UNESCO	Promovira interkulturalan dijalog i suradnju među mladima, ciljajući razvoj njihovog razumijevanja kulturne raznolikosti.
Volonterske inicijative Svjetsko naslijeđe (World Heritage Volunteers Initiative)	Od 2008.	UNESCO	Ima cilj promovirati kulturno naslijeđe i naslijeđe očuvanja te razumijevanje među mladima.

Online alat „Svjetko naslijeđe u rukama mladih“	1998.	UNESCO	Ima cilj upoznati mlade s lokalnim, nacionalnim i svjetskim naslijeđem, kao i njihovom i tuđom kulturom.
Alat raznolikosti za mlade (igra kreativnosti)	2010.	UNESCO	Kreativan alat „igra“ koji naglašava važnost kreativnosti i usporedno uključivanje kulturnog konteksta u školske kurikule.
Unite4Heritage kampanja	2015.	UNESCO	Ima cilj podići svijest o potrebi za slavljenjem i razumijevanjem različitosti i kulturnog naslijeđa, kao odgovor protiv nasilnog ekstremizma. Kampanja naglašava važnost unaprjeđenja znanja svih ljudi, a naročito mladih, o različitim kulturama istovremeno razvijajući nove narative kako bi se borilo protiv širenja poruka mržnje i namjernog uništavanja kulturnog naslijeđa.
Kampanja globalnog građanstva: Djela govore više od riječi	2017.	Organizacije Mladi za razumijevanje (Youth for Understanding - YFU)	Podizanje svijesti o OGG-u

4. Naš doprinos: projekt BRIGHTS

Cilj projekta **BRIGHTS** „Jačanje obrazovanja za globalno građanstvo digitalnim pripovijedanjem“ je osnažiti **društvenu koheziju** te promovirati **interkulturalni dijalog** i **demokratske vrijednosti** u Europi. Sufinancira ga Europska komisija kroz program Erasmus+ putem aktivnosti KA3 Socijalna inkluzija kroz obrazovanje, osposobljavanje i mlade. Projekt je započeo u prosincu 2016. i trajat će dvije godine.

BRIGHTS će promovirati obrazovanje za globalno građanstvo (OGG) u formalnom i neformalnom obrazovanju uz pomoć tehnika digitalnog pripovijedanja, što će dovesti do povećanja socijalno uključivih javnih politika i praksi o obrazovanju i osposobljavanju u Europi. Povećat će razinu osviještenosti i znanja o OGG-u među nastavnicima, trenerima, donositeljima politika te civilnom društvu, a mladi će dobiti stvarnu priliku suprotstaviti se diskriminaciji, vrednovati kulturnu raznolikost te postati aktivni građani.

Ciljevi BRIGHTS-a su:

- Osposobiti učitelje i trenere za provođenje OGG-a s mladima koristeći tehnike digitalnog pripovijedanja i
- Osnažiti mlade kako bi mogli razviti društvene, građanske i interkulturalne kompetencije kao i kritičko razmišljanje, medijsku pismenost, kreativnost i digitalne vještine. Mladi će praktično stvoriti digitalne priče o temama globalnog građanstva.

Projekt se provodi u Belgiji, Grčkoj, Hrvatskoj i Italiji te je neposredno namijenjen:

- **Učiteljima i trenerima** u osnovnim i srednjim školama (e-facilitatorima, osobama koje rade s mladima, kulturnim medijatorima, itd.) koji rade u formalnom i neformalnom okruženju (škole, telecentri, centri za mlade, nevladine udruge, itd.) s mladima;
- **Mladima** (od 13 do 19 godina), uključujući mlade kojima prijete rizik marginalizacije;

- **Donositeljima politika** i dionicima u obrazovanju i osposobljavanju.

BRIGHTS će osposobiti učitelje i trenere na načelima OGG-a i njegovoj primjeni putem digitalnog pripovijedanja. Za njih će se razviti kombinirani tečaj s komponentom masovnog otvorenog online tečaj (MOOT) i licem-u-lice radionicama. Kao dio treninga, odabrani učitelji i treneri neposredno će testirati tu metodologiju s mladima u školama i neformalnom obrazovnom kontekstu. Mladi će razviti velik broj zanimljivih i refleksivnih digitalnih priča o globalnim izazovima i temama poput ljudskih prava, mira i demokratskih vrijednosti, interkulturalnog dijaloga, aktivnog građanstva, itd. Na razini javnih politika, BRIGHTS će stvoriti informativne materijale poput ove informativne brošure te preporuka i materijala za podizanje osviještenosti za donositelje politika i civilno društvo.

BRIGHTS je pokrenuo prvu **Europsku online radnu skupinu o obrazovanju za globalno građanstvo**. Ova grupa je otvorena svima i koristeći će postojeću Unite-IT platformu kako bi omogućila suradnju i sinergiju među sudionicima projekta, postojećim članovima zajednice te novim zainteresiranim

dionicima. Cilj ove zajednice je uključiti sve zainteresirane za ovu temu uključujući učitelje, trenere, osobe koje rade s mladima u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju; predstavnike nevladinih udruga, neprofitnih organizacija i civilnog društva; osobe iz područja obrazovanja i osposobljavanja, donositelje politika i sve ostale. Ovo je grupa za one koji su voljni podržati i zagovarati moguću prilagodbu OGG-a kao inkluzivne obrazovne metodologije u različitim kontekstima i na različitim razinama kroz korištenje digitalnih alata.

U konzorciju BRIGHTS nalazi se sljedećih sedam organizacija, a predstavljaju četiri europske države (Belgiju, Grčku, Hrvatsku i Italiju):

ALL DIGITAL (Telecentre-Europe AISBL)

BELGIJA

Meks

BELGIJA

Centro Studi Foligno (CSF)

ITALIJA

Università degli Studi Guglielmo Marconi (USGM)

ITALIJA

**Hellenic Open University (HOU),
DAISSy Research Group**

GRČKA

Centre of Technical Culture Rijeka

HRVATSKA

Hellenic Professionals Informatics Society (HePIS)

GRČKA

5. Zaključci: glavne poruke donositeljima politika

Trenutni globalni scenarij, obilježen društvenim, političkim, prirodnim i financijskim krizama iziskuje da institucije i praktičari obrazovanja i osposobljavanja preuzmu veću odgovornost nego ikada kako bi osigurali da se učenici svih dobi i pozadina mogu razviti u informirane, kritički pismene, društveno povezane, etične i uključene globalne građane. Javne politike o obrazovanju i osposobljavanju igraju ključnu ulogu u omogućavanju socijalne inkluzije, međusobnog razumijevanja i poštovanja mladih ljudi i zajednice.

Ovim dokumentom se nastoji informirati donositelje politika o ulozi obrazovanja za globalno građanstvo (OGG) i njegovoj važnosti predstavljanjem, između ostaloga, njegovih prednosti i inicijativa te projekata koji obuhvaćaju OGG. Svrha projekta BRIGHTS je uvjeriti donositelje politika da usvoje OGG u obrazovne kurikulume.

OGG predstavlja **opsežan odgovor** na pitanje kako se nositi s globalnim problemima poput nedemokratskih stavova, društvene isključenosti i niske razine demokratske pismenosti mladih ljudi. OGG pomaže građanima da se suoče s poteškoćama u životu i pridonesu stvaranju društva u kojemu solidarnost, pravednost i socijalna osjetljivost unapređuju kvalitetu života svakog građanina. Štoviše, OGG pomaže ljudima, i sudionicima i publici, da istraže vlastiti identitet te istovremeno prihvate različitosti u društvu. Na taj način nasilni ekstremizam i radikalizacija slabe, dok solidarnost i globalni mir jačaju.

OGG bi mogao utjecati i na ostale članove društva poput članova obitelji ili prijatelja učenika koji su bili u kontaktu s OGG-om te bi se na taj način vrijednosti kulturne raznolikosti, prihvaćanja, demokracije i poštovanja mogle širiti dalje.

OGG može imati utjecaj u nekoliko područja javnih politika, poput politike o migraciji, pravde i politika unutarnjih poslova, socijalne politike te politike o zaštiti okoliša. Navedene politike obilježavaju reaktivne političke mjere, a za razliku od njih, OGG se može smatrati preventivnim i proaktivnim pristupom koji se bavi srži i korijenskim uzrocima problema kojima se te politike bave.

Korištenje digitalnog pripovijedanja (DP) u OGG-u je inovativni, učinkovit način zato što DP kombinira kreativnost, medijsku pismenost, kritičko razmišljanje, jezične vještine i osobnu refleksiju te je veoma atraktivan u digitalnom dobu.

DP je atraktivna metoda za mlade jer obuhvaća i kombinira različite teme u online okruženju koje mladi najbolje poznaju. Jednostavna je za primjenu u bilo kojem okruženju gdje je dostupno računalo i internetska veza. Općenito, to je kreativna metoda koja ima mnoge prednosti i za učenike i za učitelje te je jednostavan način za približiti vrijednosti OGG-a mladim ljudima.

U svjetlu gore navedenoga, donositelji politika bi trebali doprinijeti diseminaciji OGG-a kako bi se promovirale njegove prednosti:

- Prvenstveno, trebali bi podići svijest o važnosti OGG-a i njegovim prednostima promoviranjem postojećih inicijativa i programa. Na taj način bi se ljudi koji do sada nisu bili svjesni OGG-a mogli upoznati s njime i pokušati ga prilagoditi svojim potrebama.

- Trebali bi podići osviještenost o OGG-u na različitim razinama (lokalnoj, nacionalnoj i europskoj) putem kampanja. Širenjem prednosti OGG-a na svim razinama može se postići čvrsti temelj za OGG. Na taj način, utjecaj OGG-a će biti još dinamičniji.
- Nadalje, trebali bi dati podršku za osposobljavanje još većeg broja učitelja kako bi se upoznali s konceptima OGG-a i njegovih praksi. Na taj način bi učitelji mogli uspješno provoditi razvijene kurikulume u školama.

6. Popis izvora

- Bernard R. Robin. 2006. The Educational Uses of Digital Storytelling. Soc Inf Technol Teacher Educ Int Conf 2006, 709–716 (2006).
<http://faculty.coe.uh.edu/brobin/homepage/Educational-Uses-DS.pdf>
- Bernard R. Robin. 2008. Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom. Theory Into Pract 47(3), 220–228 (2008).
<http://digitalstorytellingclass.pbworks.com/f/Digital%2520Storytelling%2520A%2520Powerful.pdf>
- Vijeće Europe. 2008. Bijela knjiga o međukulturnom dijalogu »Živimo zajedno jednaki u dostojanstvu«, 7. svibnja 2008. Strasburg, Vijeće Europe.
http://www.azoo.hr/images/izdanja/Medjujulturni_dijalog_web.pdf
- Vijeće Europe. 2010. Povelja Vijeća Europe o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava. CM/Rec (2010)7. Strasburg, Vijeće Europe.
<http://www.azoo.hr/images/razno/povelja.pdf>
- European Commission/EACEA/Eurydice, 2012. Građanski odgoj i obrazovanje u Europi.
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/139HR.pdf
- European Commission/EACEA/Eurydice. 2016. Promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education: Overview of education policy developments in Europe following the Paris Declaration of 17 March 2015. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/1/14/Leaflet_Paris_Declaration.pdf
- Joe Lambert. 2009. Where it all started: The center for digital storytelling in California. Story circle: Digital storytelling around the world.
- Najat Smeda, Eva Dakich, and Nalin Sharda. 2014. Smart learning Environments: The effectiveness of digital storytelling in the classrooms: a comprehensive study.
<https://slejournal.springeropen.com/track/pdf/10.1186/s40561-014-0006-3?site=slejournal.springeropen.com>
- Oxfam. 2015. Education for Global Citizenship, A guide for schools. Oxfam Development Education Programme. London, Oxfam.
<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- Oxfam. 2015. Global Citizenship in the Classroom: A guide for teachers. Oxfam Development Education Programme. London, Oxfam.
<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>

- RIGHTS project. 2011. RIGHTS Research Report. Funded by the European Commission
http://project.unimarconi.it/rights/images/DEV9_RIGHTS_Research_report.pdf
- UNESCO. 2013. Global Citizenship Education: An emerging perspective. Outcome document of the Technical Consultation on Global Citizenship Education. Paris, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002241/224115E.pdf>
- UNESCO. 2014. Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the 21st century. Paris, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729e.pdf>
- UNESCO. 2015. Global citizenship education: topics and learning objectives. Paris, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002329/232993e.pdf>
- UNESCO. 2015. Education 2030 Agenda - Incheon Declaration and SDG4 – Education 2030 Framework for Action. Paris, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656E.pdf>
http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/ED/pdf/FFA_Complet_Web-ENG.pdf
- UNESCO. 2016. Schools in Action: Global Citizens for Sustainable Development – A Guide for Students. PARIS, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002463/246352e.pdf>

- UNESCO. 2016. Teacher’s Guide on the Prevention of Violent Extremism. PARIS, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf>
- UNESCO. 2017. Preventing violent extremism through education: a guide for policy-makers. Paris, UNESCO.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002477/247764e.pdf>
- Van Driel, B., Darmody, M., Kerzil, J., 2016. Education policies and practices to foster tolerance, respect for diversity and civic responsibility in children and young people in the EU, NESET II report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. doi: 10.2766/46172.
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2016/neset-education-tolerance-2016_en.pdf
- Yep4Europe “Youth e-Perspectives on Migration” project. 2017. Methodology: Using digital media for youth engagement and active citizenship. Funded by Erasmus+ programme of the European Commission.
http://www.yep4europe.eu/wp-content/uploads/2016/05/methodology_green_all-v22.pdf

Web stranice

- EEE-YFU Global Citizenship Campaign 2017: Actions speak louder than words
<http://eee-yfu.org/projects/global-citizenship-campaign/campaign-info/>
- Oxfam GB, Global Citizenship Guides
<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- StoryCenter
<https://www.storycenter.org/>
- The Digital Storytelling Association, The center for digital storytelling, 2011.
<http://electronicportfolios.com/digistory/>
- "Travel pass to democracy: supporting teachers for active citizenship" project, 2013. Funded by Council of Europe.
<http://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/projects/travel-pass>
- UNESCO Diversity Kit for Youth, The creativity game
<http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/cultural-diversity/cultural-expressions/tools/creativity-game/>
- UNESCO Education for Sustainable Development
<http://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>

- UNESCO Global Citizenship Education
<http://www.unesco.org/new/en/global-citizenship-education>
- UNESCO Unite4Heritage Campaign
<http://www.unite4heritage.org/en/unite4heritage-celebrating-safeguarding-cultural-heritage>
- UNESCO World Heritage Youth Forums
<http://whc.unesco.org/en/youth-forum/>
- UNESCO World Heritage in Young Hands Kit
<http://whc.unesco.org/en/educationkit/>
- UNESCO World Heritage Volunteers Initiative (WHV)
<http://whc.unesco.org/en/whvolunteers>
- Unite-IT Network: Working group on Global Citizenship Education
<http://www.unite-it.eu/group/global-citizenship-education>
- United Nations Secretary General's Global Education First Initiative
<http://gloaleducationfirst.org>
- University of Houston, The educational uses of digital storytelling.
<http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/>

BrightS

Broj projekta: 580256-EPP-1-2016-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Ova publikacija je izrađena uz financijsku potporu Europske komisije. Komisija ni na koji način ne podupire stavove autora izražene u publikaciji. Europska komisija se ni na koji način ne može smatrati odgovornom za informacije i stavove sadržane u ovoj publikaciji.

